

substantive, nu trebuie să ne înșele asupra adevăratei ei naturi: ea s'a propagat acolo de la verbe¹.

La acestea, ea e uneori atât de solidară cu forma verbală însăși, încât un culegător mai puțin experimentat o consideră ca parte integrantă a acesteia; așa, d. ex., în următorul fragment de colind din colecția d-lui I. I. Răuțescu (*Colinde*, ed. „Dumineca Poporului“, p. 28 sq.):

[Gheorghe] când îmi *auziră*
'n grajd de piatră că-mi *întrară*,
Pe negrul mi-l *țăsălară*,
De sudoare grajdului,
De praful soltarului.
Și la scară mi-l *trăseră*,
Cu undelem mi-l *unseră*
Și frumos mi-l *înșelară*
Și pe el *incălicară* etc.

Căci, după părerea noastră, toate aceste forme nu trebuie interpretate ca acorduri „mahalagiești“ (tip *fostără*), ci ca tot atâtea fuziuni ale verbului cu particula *-re*: *auzi-re*, *întra-re*, etc.²

V. Bogrea.

II.

În chestia postpunerii articolului.

— O nouă ipoteză —

Fenomenul curios al articolului postpus era socotit, cum se știe, ca o particularitate a limbilor română, bulgară și albaneză. Apariția lui excentrică, dincolo de zona „balcanică“, în Scandinavia (cf. vng. *fe-et*, „das Vieh“, *sol-ena*, „die Sonne“), a fost explicată — împreună cu alte elemente de asemănare în costumul popular suedez — prin „lunga conlocuire a Goșilor, cari s'au îndreptat apoi spre Nord, cu Tracii în regiunile Rusiei-Mici și ale țărilor române“ (N. Iorga, în *Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale*, II, p. 115, n. 1)³.

¹ Pentru *cumure?* „cum? cum ai zis?“ (Frâncu, *Moșii*, 99), cf. și *purure*, *pretutindere* (-ne), dar în deosebi: *cum oare*, *cum goge* = *quovis, modo?*

² Cu totul deosebit e cazul lui *berea* din următorul pasagiu al unei balade din col. Pompiliu, reproduse de Gaster (*Chrestomatie*, II, 292):

Turcu be și nu pre b;

Și be bere de ce re;

El *berea* (sic) cu viclenie,

Să n'ajungă la betie, — acest cuvânt nefiind decât o stâlcire, o răstălmăcire din *be(a) re(a)* = *bea bere rea*.

³ O dificultate e, totuși, împrejurarea că în limba transmitătorilor înșiși fenomenul e inexistent („omnibus vero dictionibus praeponebat articulum *tho* aut *the*“, spune Busbeck): să se fi pierdut fără urmă? *

Cercetările mai recente însă asupra limbii armene, a cărei independență de grupa iranică a fost recunoscută grație lui Hübschmann și Meillet, au scos în evidență faptul că acea limbă posedă de asemenea articolul postpus: *-s*, *-d*, *-n*.

Brugmann cel dintâiu a subliniat acest lucru indicând paralela cu bulgara (*Demonstrativpron.*, p. 45).

Dar Brugmann mergea mai departe, afirmând că articolul postpus bulgăresc nu putea fi împrumutat din românește, și încă mai departe — de astă dată, de sigur, prea departe! — respingând ca învechită presupunerea lui Miklosich că articolul românesc și bulgăresc s'ar datori unei influențe autohtone traco-ilirice (*ibid.*, p. 44): postpunerea articolului bulgar ar fi după el, un „armenism“, rezultat din contactul cu Armenii așezați în Bulgaria.

Învățatul indogermanist uită că ceea ce constituise odinioară trecerea, legătura dintre *armeană* (ca ultim termin indo-european pe teritoriul asiatic) și *greacă* (termin extrem indo-european în Europa) eră tocmai acea grupă *traco-frigiană*, al cărul ultim, termin. *Frigienii*, sânt recunoscuți, de acord cu tradiția istorică (Herodot, VII, 73), ca *Brigii* balcanici, „conlocuitori cu Macedonenii“ (σύννοχοι Μακεδόνα), din cari au roit Armenii însiși (v. d. ex.: G. Feist, *Kultur, Ausbreitung und Herkunft der Indogermanen*, Berlin 1913, p. 432)¹.

Împreună cu Ilirii, Tracii și Macedonii, acești *Briges* (Βρίγες), deveniți, după transferarea în Asia, *Frigieni* (Φρύγες), au locuit, deci, teritoriul „balcanic“, pe care se constată fenomenul lingvistic în chestie: e de mirare că el se găsește, nu numai la Români (Dacii erau o seminție înrudită cu Tracii), la Bulgari (în ființa cărora s'au topit rămășițele trace), la Albanezi (descendenți din Iliri), ci și la posteritatea vechilor *Briges*, — la Armeni?

Cam așa argumentează și d. Ernest Lewy, în articolul său: „Eine kaukasisch-balkanische Beziehung?“ din *Orientalische Literaturzeitung*, XXV (1922), col. 145 sqq.

D-sa se ocupă, însă, exclusiv de bulgară: cel mai bun mijloc de a nu înțelege problema în toată complexitatea ei, care nu permite fragmentarea, izolarea diferitelor elemente. Și, por-

¹ Frigiană se poate socoti ca terminul mediu între armeană și tohariană, pe care Pokorny o consideră ca limbă a Cimrierienilor traco-frigieni (v. Ed. Hermann, *Tocharische Sprachreste*, în «Zeitschrift für vergl. Sprachforschung», 50 [1922], p. 302).

nind de la constatarea că fenomenul postpunerii articolului, firească față de caracterul accentuat demonstrativ al limbilor băștinașe din Caucaz,¹ nu e nici vechiu indo-european, nici uralo-altaic, d. Lewy conchide că el ar fi „altbalkanisch“ și-l explică prin aceea că Bulgarii locuiesc într-o regiune unde au locuit odinioară Brigii, adică Frigienii: de la rudele acestea ale Armenilor au Bulgarii postpunerea articolului.

Ea n'ar fi, deci, un împrumut „armean“ propriu-zis, direct, de la Armenii stabiliți în Bulgaria — cum susțineă Brugmann, — ci o moștenire din vechime: d. Lewy e de acord. Numai cât, transmitătorii acestei moșteniri ar fi, după d-sa, exclusiv Brigii, pe când, după părerea lui Kopitar și Miklosich, — pe care, lărgind-o, ni-o însușim, — fenomenul ar aparține, originar, *întregului grup iliro-traco-frigian, adică autohton-balcanic*².

V. Bogrea.

III.

O problemă semantică.

În vechea-românească, *genunchiu* aveă, pe lângă înțelesul obișnuit al lat. *genu*, accepțiunea de „trib, seminție“ a lat. *genus*.

Lexicografii noștri au grijă să deosebească această accepțiune arhaică, atribuind-o unei influențe cărturărești: vsl. *kolěno*, „genu“ și „genus“.

E, totuși, o întrebare, dacă despicarea aceasta a cuvântului *genunchiu* în două părți, din care numai una ar putea fi privită ca organic dezvoltată din etymon, nu are în ea nimic artificial și arbitrar. Vorbim, firește, din punctul de vedere etimologic, științific, iar nu din cel tehnic, practic.

Într'un articol din „Classical Philology“ pe 1920 (vol. XV p. 199), intitulat: *Genu, Genus*, Ch. I. Adamec caută să stabilească o legătură de filiație între cele două cuvinte, pe temeiul mnului Homeric I, 115 sqq., din care rezultă că poziția în *genunchi* a parturientei eră răspândită în vechea Grecie.

Plecând de la un articol al său, anterior, din „Revue Celtique“ pe 1917-9 (t. XXXVII, p. 667), în care arătase că irl. *glún*,

¹ Pentru posibilitatea unui influențe a idiomelor cauziene asupra toharice, v. Hermann, *l. c.*, p. 309.

² V. despre ei, în genere: H. Hirt, *Die Indogermanen*, ad loc., iar, în special, despre Traci, — pe lângă cartea clasică a lui Tomaschek (*Die alten Thraker*, 1893-4), — : Dr. Gawril I. Kazarow, *Beiträge zur Kulturgeschichte der Traker*, Sarajevo 1916, și G. Seure, *Connaîtrions-nous, enfin, un texte en langue thrace?* (extras din „Revue des Études anciennes“, XXII [1920], pp. 1-21).